

Posudek disertační práce a průběhu studia

Jméno a příjmení doktoranda: Olesya Petrenko

Název disertační práce: *Tertiary Education and Its Impact on Economic Development in EU Member States*

Vypracoval: prof. Ing. Jan Čadil, Ph.D.

1. Posouzení splnění studijních povinností a vědecko-výzkumné činnosti

Doktorandka Olesya Petrenko studovala a disertační práci zpracovala v rámci doktorského studijního programu Ekonomika a management (P 6208), ve studijním oboru Podniková ekonomika a management (6208V086). Disertační práce svým zaměřením odpovídá profilu doktorského programu. V průběhu studia splnila všechny předepsané studijní povinnosti a nevznikly žádné závažné problémy se studiem či plněním povinností s ním spojených. Doktorandka plnila všechny studijní povinnosti řádně a ve stanovených termínech (získala 260 kreditů z 240 povinných). V průběhu studia se doktorandka aktivně účastnila několika mezinárodních vědeckých konferencí, na kterých vystupovala a svoje výstupy publikovala v příslušných sbornících (v celkovém počtu 4). Doktorandka byla a je velmi aktivní v oblasti mezinárodní spolupráce. V průběhu studia absolvovala dvě zahraniční stáže – na University Delle Marche, Ancona, Italy, Department of Econometrics, kde pod vedením prof. Lucchetti studovala a zároveň vyučovala kvantitativní metody a na Politecnico di Milano, kde se ve spolupráci s prof. Agasisti věnovala problematice vzdělávání a ekonomického rozvoje. Z této spolupráce vzešla společná publikace v časopise s nenulovým IF (nyní ve fázi minor review – viz dále). Od roku 2023 intenzivně spolupracuje s výzkumníky z WSB University and Nicolas Copernicus University (Polsko), tato spolupráce zatím vyústila v jeden publikační výstup v recenzním řízení a jeden výstup ve fázi elaborace. V současnosti má doktorandka vypublikován jeden výstup v časopise indexovaném v databázi Erih+ a dva výstupy v časopisech s nenulovým IF ve fázi minor revision, kde je vysoká pravděpodobnost, že dojde k jejich úspěšné publikaci. Jde o časopisy *European Journal of Education* (a *European Journal of Education, Policy and Economic Development*. Další článek byl zaslán a je v recenzním řízení v časopise *Labour Economics*. Výše zmiňovaný dokončovaný článek s kolegy z Polska bude zaslán do května 2024 do časopisu *World Development*.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že doktorandka v rámci doktorského studia pracovala systematicky na rozvoji svých znalostí a dovedností ve studované oblasti ale i obecněji v oblasti kvantitativních metod, což v kombinaci s velmi dobrou znalostí angličtiny, tvoří dobrý základ pro další vědecko-výzkumnou a publikační činnost. U publikační činnosti navíc oceňuji, že se doktorandka vždy pokouší o publikování v kvalitních časopisech (přestože ne vždy se to nakonec setká s úspěchem). Osobně se domnívám, že má ve vědecko-výzkumné i pedagogické činnosti významný potenciál.

2. Hodnocení disertační práce

Disertační práce se zabývá vztahem mezi vzděláváním, ekonomickým rozvojem a genderovou nerovností. V první oblasti doktorandka přispívá do debaty vztahu mezi ekonomickým růstem a terciárním vzděláváním především z hlediska použitých metod. Přestože současný stav poznání (ekonomická teorie – endogenní růstové teorie) teoreticky dokládá pozitivní vztah mezi vzděláním a ekonomickým růstem, empirický výzkum v této oblasti nepřináší zcela jednoznačné výsledky. Řada autorů už desítky (!) let upozorňuje ve svých výzkumech na slabou, či neexistující kauzalitu mezi samotnou úrovní vzdělanosti populace a ekonomickým růstem. Čím dál častěji se objevují výzkumy upozorňující na nutnost reflexe kvality terciárního vzdělávání, jeho efektivity, relevanci z hlediska trhu práce a na to navazující problém tzv. převzdělanosti (Ramírez 1993, Chevalier 2003, Pascual-Sáez 2023...). Doktorandka tyto poznatky reflektuje, přičemž vztah mezi ekonomickým růstem a terciárním vzděláváním modeluje pomocí několika metod: BMA (Bayesian Model Averaging - BMA, Structural Equation Modelling – SEM, Generalized Method of Moments – GMM a Panelovým odhadem). Co se týče základního vztahu mezi růstem a terciárním vzděláváním, dochází autorka k závěrům nastíněným výše – podobně jako řada jiných autorů nenachází empiricky jednoznačně silný vztah mezi růstem a vzdělaností. Logickým krokem je potom strukturální analýza vzdělávání ve smyslu rozdělení vzdělávání na STEM (Science, Technical, Engineering, Math) a ostatní. Dochází k poměrně významnému, přestože možná intuitivnímu výsledku (i z hlediska vzdělávací a hospodářské politiky) – a sice, že existuje patrně pozitivní vazba mezi STEM vzděláváním a růstem. Jinými slovy, vláda by patrně měla v oblasti vzdělávání podporovat především STEM vzdělávání. Naopak nelze očekávat, že podpora jakéhokoli terciárního vzdělávání bude zvyšovat ekonomický růst země.

Myšlenku rozdělení terciárního vzdělávání na STEM a ostatní doktorandka dále uplatňuje při zkoumání vlivu vzdělání na gender pay gap, tj. rovnost v odměňování žen a mužů, což je v současnosti velmi aktuální problematika. Dochází přitom k závěru, že nižší podíl žen, resp. vyšší podíl mužů, ve STEM oborech může být jednou z příčin, proč přes relativně vyšší vzdělanost dochází k perzistenci genderové nerovnosti v odměňování. Jde tedy o možný zdroj horizontální segregace a nikoli diskriminace. Zvýšení atraktivity STEM oborů pro ženy by tak mohlo mít výrazně pozitivní efekt na přirozené snižování nerovnosti. Opět jde o poměrně významný závěr, který má potenciál nalézt i hospodářsko-politickou odezvu.

Celkově hodnotím práci pozitivně – autorka jasně vymezila tzv. research gap, kterému se systematicky věnuje. Využívá pokročilé kvantitativní metody a formuluje závěry, které mají význam nejen z hlediska posunu stavu poznání, ale mohou mít i hospodářsko-politickou odezvu. Kvalita práce se ostatně odráží také ve dvou článcích v časopisech s nenulovým IF, které jak jsem přesvědčen budou přijaty k publikaci.

Protože doktorandka Olesya Petrenko splnila všechny předepsané podmínky doktorského studia na Fakultě ekonomické Západočeské univerzity v Plzni, **doporučuji** po úspěšném obhájení disertační práce udělení titulu doktor (Ph.D.)

prof. Ing. Jan Čadil, Ph.D.